

Cilt/Volume 2, Sayı/Issue 3, Ocak /January 2020, ss. 255-256.

Geliş Tarihi–Received Date: 08.01.2020 Kabul Tarihi–Accepted Date: 18.01.2020

DÜŞÜNCE YAZISI – THINK PIECE

MODERN DEDE KORKUT: MUSTAFA KAFALI

KONURALP ERCİLASUN*

Ülkemizdeki birçok tarihinin hocası Mustafa Kafalı sadece bir tarih abidesi değil, aynı zamanda bir Türklük çınarıdır. Kendi kelimeleriyle ifade etmek gerekirse “canlı eserleriyle” Türk tarihçiliğinin gelişmesine büyük katkıları oldu. Hocanın sadece dersleri veya yazılı eserleri değil, sohbetleri dahi ufuk açıcudur, öğreticidir. Mustafa Kafalı Hocamızla ilgili bir yazıda onun sohbetlerinden veya toplantılarda söylediklerinden aklımda yer etmiş olanları paylaşmak isterim. Bu birkaç kısa hatıra okunduğunda görülecektir ki Hoca'nın sohbetlerinde hazır bulunan biri hem bilgisine bilgi katar, hem de hayat yolculuğunda işine çok yarayacak uzak görüşlülük gibi özellikler kazanır.

Öğrencisi olmaktan gurur duyduğum Mustafa Kafalı, Türklüğün modern Dede Korkut'u idi. Modern zamanların Dede Korkut'u idi. Hocanın fiziksel özelliklerinin yanı sıra, kişilik özellikleri de Dede Korkut'a benzerdi. Dede Korkut'un bir özelliğini hatırlayalım. Hikâyelerin sonunda toylar yapılır, boy boylanır, soy soylanır, özellikle biri doğduğu zaman, bir kahramanlık gösterdiği zaman -Boğaç Han hikâyesini hatırlayalım- Dede Korkut o gencin ismini verir.

Bu hatırlamadan sonda Gagavuz yerine gidelim. Üçler Bulduk, 2015'te Gagavuz yerine gittiğinde orada Mustafa Hoca'nın etkisinin büyüklüğünü gördüğünü söyler. Bunun öncesindeki hikâyeye gidelim. Mustafa Kafalı, Gagavuz yerine 1991'de gitmişti. Orada o zaman Gagavuzlara, o engin tarih bilgisi ile anlattığı bilgiler, kökenlere dair verdiği bilgiler Gagavuzların çok ilgisini çeker. Gagavuzların isimlerinin birçoğu Hristiyanlıktan gelme isimler biliyorsunuz. Hoca, Gagavuz yerinde öyle bir etki yaratmış ki Gagavuzlar ondan Türkçe isimler istemişlerdi. O da Gagavuz yerinde herkese isim Türkçe isimler dağıtmıştı. Mesela Stefan'ı İstemihan yapmıştı. Bildiğim kadarıyla Dimitri'yi de Demirhan yapmıştı. Yani bir anlamda boy boylamış, soy soylamıştı. Dolayısıyla Dede Korkut'luğu hakkında yerine getirmişti.

Mustafa Kafalı'dan bahsederken hocanın coğrafya bilgisine ayrı bir yer ayırmak gerekir. Bir gün rahmetli Türkeş'le bir toplantıda ikisini birlikte dinleme fırsatım olmuştu. Biliyorsunuz Türkeş 60 İhtilali'nden sonra sürgüne gönderildi ve Hindistan'da kaldı. Hindistan hatıralarını anlatıyor. Oradaki bir yolculuğunu anlatırken yolda bir gölün ardından bir gölün geldiğini, sürekli birbirinden farklı göllerin yanından geçtiklerini söylemişti. Türkeş Bey bu sözleri söylerken Mustafa Hoca, bu sözünü onaylarcasına orasının göller bölgesi olduğunu anlatmıştı. Biz göller bölgesi deyince aklımıza Anadolu'daki göller bölgesi geliyor. Fakat burada görüldüğü gibi Hoca dünyanın başka yerlerindeki göller bölgesini de, bu cümleden anlaşılacağı üzere Hindistan'ın kuzeyindeki coğrafi yapıyı da biliyordu. Oraların coğrafi bir özelliğini söyleyebiliyordu. Yani coğrafyaya olan hâkimiyeti, üstelik de dünya coğrafyasına olan hâkimiyeti çok derinde idi.

Biz öğrencileri, Hoca'yı çok eskiden beri tanımamıza rağmen her bir konuşmasından yeni bir şey öğrenebiliyorduk. Daha birkaç yıl öncesinde Gazi Üniversitesi'ne bir panele geldi. Önemli günlerden birinin yıldönümünde anma paneliydi. Muhtemelen bir Türkçüler günü anma paneli olsa gerek. O panelde bunca yıldan sonra dahi Hoca'dan hâlâ öğrenebileceğim bir şeyler olduğunu fark ettim. Paneldeki sohbetinde Cumhuriyet'in kuruluş yıllarına gitti, Millî Mücadele'den bahsetti. Orada çok dikkate değer bir bilgi verdi. Daha önce o kadar Hoca'yı dinlemiş olmama rağmen bu bilgiyi duymamıştım. O zaman bile benim önümde yeni bir ufuk açtı. Mustafa Hoca, Cumhuriyet'in ilk zamanları olan 30'lu yılları anlattı. Kendi çocukluğundan örnekler verdi. Çocukluğunda sokağa çıktığında yollarda neredeyse sağlam insan görmediğinden bahsetti. Kiminin kolu yok, kiminin bacağı yok diyerek anlattı. O zamanlarda çocuk olduğundan buna bir anlam veremediğini, merak edip babasına sorduğunu söyledi. Bunun üzerine babasının kendisine Millî Mücadele'yi anlattığından bahsetti. Sokakta gördüğü insanların hepsinin ya Balkan ya Birinci Dünya Savaşı ya da Millî Mücadele döneminin gazileri

* Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, E-posta: kercilesun@gmail.com

olduğunu anladığını söyledi. İşte bu hatıra üzerine Millî Mücadele’yi o panelde daha iyi anladım.

Mustafa Hocamızın günümüzle çok irtibatlı bir başka yönünden de burada bahsetmek uygun olacaktır. Burada Hoca’nın güncel meselelerle de olan ilişkisine dair bir hikâye daha nakletmek isterim. Bilindiği üzere Mustafa Kafalı, Ankara Üniversitesi’nde İnkılap Tarihi Enstitüsü’nün müdürlüğünü yapmıştı. Burada çok insan yetiştirdi. Yetiştirdiği öğrencilerin önemli bir kısmı ya sonradan devlet hizmetine girdiler ya da zaten devlet hizmetindeyken onun öğrencisi oldular. Öyle ki devletin her kademesinde öğrencileri vardı. Bunların bir kısmı da askeriye'deydi. 1991 yılındaki Birinci Körfez Savaşı ile ilgili bir gün Hoca bazı hatıralarını anlattı. Bu hatıralarını tabii ki 1991’den birkaç yıl sonra, belki de on yıl sonra anlattı. 1991’de yine Türkiye kuzeyden girecek mi, girmeyecek mi tartışmaları yapılıyordu. Türk askeri Irak’a girecek mi diye konuşuluyordu. Musul-Kerkük’te olacak mı diye konuşuluyordu. Bu sıralarda öğrencileri, Hoca’yı sık sık ziyarete gelirlerdi. Gelen öğrencilerin o sırada kimisi asker, kimisi devletin başka bir kademesinde. Mustafa Hoca’ya fikir danışıyorlar, Musul-Kerkük konusunun sadece sokakta değil, devlette de tartışıldığından bahsediyorlardı. Hoca’nın fikrini almak, düşüncesini öğrenmek istiyorlardı. Mustafa Hoca, bütün bu soruların hepsine tek bir cevap verdiğini söylemişti. *“Plan kimin? Planı kim yaptı? Amerika mı yaptı, İngiltere mi yaptı, yoksa bizim devletimiz mi yaptı? Başkasının planıyla hiçbir yere girilmez.”* Adeta ders olacak bir cümle... Planın kimin olduğu son derece önemli... Dolayısıyla bu sözler, bugünlere de ışık tutacak bir bakış açısını yansıtıyor.

Son olarak bugünlerde yeniden önem kazanan iki eski yazısından bahsetmek isterim. 1973 yılında Töre Dergisi’nde iki sayı üst üste Mustafa Hoca’nın Suriye Türkleri üzerine yazıları yayımlanmıştı. O iki yazı bugün hâlâ Suriye Türkleri üzerine en önemli yazılardır. Üzerinden bu kadar zaman geçmiş, buna rağmen bu yazılar aşılamamış. Bu yazılar kısa bir süre önce internet sitelerine konuldu. Milli Düşünce Merkezi’nin MİSAK sitesinden ulaşılabilir.¹ Site yöneticilerinden Hakan Paksoy’dan öğrendiğime göre bu yazılar Azerbaycan’dan dahi atıf almaya başlamış. Yine coğrafyaya geliyoruz. Yazılarda Suriye’yi köy köy anlatıyor. İlçe ilçe değil, köy köy... Suriye Türkmenlerini anlatıyor. Suriye Türkmenlerinin hangisinin hangi boylardan geldiğini anlatıyor. 73’te yazılan yazı 40 yıl sonra hâlâ ses getirmeye devam ediyor, henüz hâlâ aşılamamış durumda.

Türk Milletinin modern Dede Korkut’u Mustafa Kafalı’yı bir kez daha rahmetle ve saygıyla anarak satırlarıma burada son veriyorum.

¹ Mustafa Kafalı, Suriye Türkleri: Fırat’ın Doğusu da Türk, Batısı da... (<https://millidusunce.com/misak/suriye-turkleri-firatin-dogusu-da-turk-batisi-da/>); Mustafa Kafalı, Suriye’de Türkmen Köyleri ve Ankara Antlaşması Hükümleri (<https://millidusunce.com/misak/suriyede-turkmen-koyleri-ve-ankara-antlasmasi-hukumleri/>)